

DERS ÖZETİ • DİL BİLGİSİ VE ANLAM BİLGİSİ

Fiilimsiler

Fiilden türeyip **isim, sıfat ya da zarf** gibi kullanılan sözcükler: Üç fiilimsi türü, ekleri, bulma adımları ve **kalıcı isim** ayrımı tek sayfada. Ardından 5 çözümlü örnek ve cevap anahtarlı 10 soruluk test.

1 Fiilimsi nedir?

- Fiil kök ya da gövdesinden türer: oku-yan, gel-ince, yüz-mek.
- Cümlede **isim, sıfat ya da zarf** gibi kullanılır.
- Kip ve kişi eki almaz**; çekimli fiil değildir.
- Olumsuz yapılabilir: okumamak, gelmeyen, bakmadan.
- Nesne ve tümleç alabilir: kitabı okuyan, eve gelince.

2 Fiilimsi nasıl bulunur?

- Yüklemi bul ve ayır; çekimli fiil fiilimsi değildir.
- Kalan sözcüklerin sonunda fiilimsi eki ara.
- Eki çıkar: kalan kısım bir **fiil kökü** mü?
- Görevine bak: isim mi, sıfat mı, zarf mı?

3 Fiilimsi mi, kalıcı isim mi?

- Bazı fiilimsiler bir varlığın adı olmuştur: dondurma, dolma, çakmak, yiyecek, içecek.
- Varlık adıysa **kalıcı isimdir**: Çocuklar dondurma yedi.
- Nesne alıp eylem anlatıyorsa **fiilimsidir**: Etleri dondurma işi uzun sürdü.

4 Sık yapılan hatalar

- Sonu -an ile biten her sözcüğü sıfat-fiil sanmak (insan, orman).
- Olumsuz emirdeki -ma ekini isim-fiil sanmak (Dışarı çıkma.).
- Adlaşmış sıfat-fiili isim-fiil sanmak (Gelenler oturdu.).
- Kalıcı isimleri fiilimsi saymak.

Üç fiilimsi türü

Tür	Ekleri	Görevi	Örnek cümle
İsim-fiil (matar)	-ma, -mak, -ış	İsim gibi kullanılır	Yüzmek sağlığa iyi gelir.
Sıfat-fiil (ortaç)	-an, -ası, -maz, -ar, -dık, -acak, -mış	İsmi niteler (Hangi?)	Kitabı okuyan öğrenci sınavı kazandı.
Zarf-fiil (bağ-fiil)	-ıp, -arak, -ınca, -madan, -ken	Yüklemi tamamlar (Nasıl? Ne zaman?)	Sabah erkenden kalkarak işe gitti.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Fiilimsiler: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ZARF-FİİL

"Yağmur yağınca sokaklar sular altında kaldı." cümlesindeki fiilimsi ve türü nedir?

- 1 Yükleme "kaldı" çekimli fiildir, ayrılır
- 2 "Yağınca" = yağ- (fiil kökü) + -ınca
- 3 "Ne zaman kaldı?" sorusuna cevap verir → zarf gibi kullanılmış

Cevap: yağınca — zarf-fiil

ÖRNEK 2 İSİM-FİİL

"Denizde yüzmek beni dinlendirir." cümlesindeki fiilimsi ve türü nedir?

- 1 Yükleme "dinlendirir" çekimli fiildir
- 2 "Yüzmek" = yüz- (fiil kökü) + -mek
- 3 "Ne beni dinlendirir?" sorusunun cevabıdır → isim gibi kullanılmış

Cevap: yüzmek — isim-fiil

ÖRNEK 3 SIFAT-FİİL

"Kitabı okuyan öğrenci sınavı kazandı." cümlesindeki fiilimsi ve türü nedir?

- 1 Yükleme "kazandı" çekimli fiildir
- 2 "Okuyan" = oku- (fiil kökü) + -an
- 3 "Hangi öğrenci?" sorusuna cevap verir → ismi niteler

Cevap: okuyan — sıfat-fiil

ÖRNEK 4 ZARF-FİİL

"Kapıyı açıp içeri girdi." cümlesindeki fiilimsi ve türü nedir?

- 1 Yükleme "girdi" çekimli fiildir
- 2 "Açıp" = aç- (fiil kökü) + -ıp
- 3 Yükleme durum yönünden tamamlar → zarf gibi kullanılmış

Cevap: açıp — zarf-fiil

ÖRNEK 5 KALICI İSİM

"Çocuklar bahçede dondurma yedi." cümlesinde fiilimsi var mıdır?

- 1 "Dondurma" = dondur- + -ma biçiminde görünür
- 2 Ama burada eylem anlatmaz, yenen bir şeyin adıdır; nesne de almaz
- 3 Varlık adı olduğu için kalıcı isimdir

Cevap: Fiilimsi yoktur

MİNİ TEST

Fiilimsiler: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. "Yağmur dinince çocuklar bahçeye çıktı." cümlesindeki fiilimsi hangisidir?

- A) yağmur B) dinince
C) çocuklar D) çıktı

3. "Bahçede koşan çocuklar çok neşeliydi." cümlesindeki fiilimsi hangisidir?

- A) bahçede B) çocuklar
C) neşeliydi D) koşan

5. "Sokakta gülerek yürüyordu." cümlesindeki fiilimsinin türü nedir?

- A) İsim-fiil B) Sıfat-fiil
C) Zarf-fiil D) Çekimli fiil

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil vardır?

- A) Susmak bazen en iyi cevaptır.
B) Kapıyı açıp içeri girdi.
C) Kırılan camı topladık.
D) Kitabı masaya bıraktı.

9. Hangi cümlede "dondurma" sözcüğü fiilimsi değil, kalıcı isimdir?

- A) Etleri dondurma işi uzun sürdü.
B) Çocuklar dondurma yedi.
C) Suyu dondurma deneyi yaptık.
D) Meyveleri dondurma fikri iyiydi.

2. "Kitap okumak insanı geliştirir." cümlesindeki fiilimsi hangisidir?

- A) geliştirir B) insanı
C) okumak D) kitap

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilimsi yoktur?

- A) Eve gelince ödevimi yaptım.
B) Okuduğun kitabı beğendim.
C) Yürümek sağlığa iyi gelir.
D) Dün akşam erken uyudum.

6. "Onun bakışı çok sıcaktı." cümlesindeki fiilimsinin türü nedir?

- A) Sıfat-fiil B) İsim-fiil
C) Zarf-fiil D) Fiilimsi yoktur

8. -ıp, -arak, -ınca ekleri hangi fiilimsi türünün ekleridir?

- A) Zarf-fiil B) İsim-fiil
C) Sıfat-fiil D) Çekimli fiil

10. Hangi cümledeki koyu sözcük kalıcı isim olmuştur?

- A) Soğuk bir **içecek** istedim.
B) **Okunacak** kitapları seçtim.
C) Sınıfa **girince** selam verdi.
D) **Koşmak** beni rahatlatır.

Cevap anahtarı

1. B · din- + -ince
3. D · koş- + -an
5. C · -erek zarf-fiil ekidir
7. C · "kırılan" camı niteler
9. B · Yenen şeyin adıdır; nesne almaz

2. C · oku- + -mak
4. D · "uyudum" çekimli fiildir
6. B · bak- + -ış
8. A · Zarf-fiil (bağ-fiil) ekleri
10. A · "İçecek" bir varlığın adıdır

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/8-sinif-turkce-fiilimsiler-konu-anlatimi